

STATSMINISTERENS INNLEGG I STORTINGET 11. DESEMBER 1979
OM OPPRETTELSE AV ET STATSRAÐSEMBETE FOR LANGSIKTIG
PLANLEGGING (Innst.S.nr. 56 1979/80)

I St.prp. nr. 21 har Regjeringen gjort rede for bakgrunnen og behovet for et planleggingssekretariat med egen statsråd.

Det politiske ansvar for langsiktige planleggingsfunksjoner er ulikt organisert i de ulike land. Dette skyldes trolig dels at selve planleggingsfunksjonen ikke inntar den samme plass i alle lands regjeringsopplegg. Videre vil det ut fra tradisjon og nasjonale forhold ofte finnes forskjellige organisasjonsmessige løsninger på de politiske oppgaver en står overfor når det gjelder langsiktig planlegging.

- 2 -

Etter den erfaring vi etter hvert synes å ha høstet, er det til stede et reelt behov for en egen statsråd, som gjennom den politiske tyngde dette vil markere, helt kan vie sin tid og innsats til å arbeide med de grunnleggende langsiktige problemstillinger vi står overfor i samfunnsutviklingen.

Det er med den klare politiske målsetting å styrke den folkevalgte politiske ledelse av vår planlegging at vi går til det skritt å foreslå et slikt sekretariat opprettet. Med folkevalgt mener jeg selvfølgelig i denne sammeneheng Regjeringen i dens forhold til Stortinget.

Industrilandene er for tiden inne i en krevende omstillingstid. Det er mangel på stabilitet i den økonomiske utvikling, og vi står på mange områder overfor vanskelige

strukturspørsmål. Vi står overfor oppgaver som bærer i seg en rekke kryssende hensyn og en rekke konflikter som vil måtte finne sin løsning nettopp gjennom prioriteringer på grunnlag av en politisk styrt langtidsplanlegging. Vi står overfor vissheten om at vår tids og framtidens teknologi og den økonomi denne fører med seg, på en inngripende måte vil komme til å forme samfunnet. Vår utfordring bør være at vi søker å arbeide oss fram mot en slik organisasjon at vi i større grad skal ha mulighet til reelt å kunne øve en styrende innflytelse på hvordan samfunnet skal utvikle seg, hvilke prioriteringer det skal bygge på, hvordan vi totalt sett skal bruke våre ressurser, og mot hvilke politiske mål vi skal styre.

I komiteens innstilling er det fra Senterpartiets side gitt en rekke interessante vurderinger som går ut på å

belyse virkninger av de alternative utviklingslinjer og legge fram konsekvensanalyser, slik at det er mulig å få bedre oversikt over følgene av ulike valg og prioriteringer, få et bedre grunnlag for å kunne drøfte ressursbruk, drøfte spørsmål om skader og ulemper som kan bli påført vårt miljø osv. Jeg forstår godt berettigelsen av disse vurderingene, men etter min oppfatning taler disse vurderingene til fordel for og ikke mot opprettelsen av en politisk styrt langtidsplanlegging og samordning. Jeg må si at jeg er noe forbauset over at Senterpartiet, med den vekt de sier de legger på framtidsrettet ressursbruk, ikke i noen større grad kan se behovet nettopp for en politisk ledet langtidsplanlegging enn det de har gitt uttrykk for. Jeg må også si at representanten Tove Byes innlegg var som

innlegg i diskusjonen om problemstillinger som nettopp en slik langtidsplanlegging og samordning skal løse, svært lite relevant - iallfall som argument mot en etablering av det organ vi her har foreslått.

Jeg er ikke forbauset over Høyres stilling.

Kristelig Folkeparti synes jeg viser sitt manglende engasjement i spørsmålet om en langtidsplanlegging ved at de søker å gå til grunnløse spekulasjoner for å finne argumenter for sin holdning. Den som imidlertid kanskje forbauset meg noe mer, var Venstres representant, som så vidt jeg skjønner, med sin grønne politikk ville binde langtidsplanleggingen til pengesekken. Men vi får vel forklaring på det også.

I komiteens innstilling har man gitt uttrykk for at man mangler utredninger og analyser i forbindelse med etableringen

av dette planleggingssekretariatet. Det er klart at man til stadighet kan be om og bruke som argument at man ønsker flere og bedre utredninger og analyser. Etter mitt skjønn står man ikke her overfor et spørsmål som kan løses alene gjennom flere analyser og utredninger. Det er ikke slik at man her foretar vesentlige endringer i den administrative oppbygging. Det det er spørsmål om, er en holdning til politisk ledet langtidsplanlegging - og det blir et politisk spørsmål som man bør søke å finne et svar på.

Administrasjonskomiteens flertall har reist spørsmål om den konstitusjonelle side ved det nye statsrådsemetet. Det heter i innstillingen at den foreslåtte ordningen vil skape uklare parlamentariske ansvarsforhold. Jeg vil vise til Justisdepartementets uttalelse om dette spørsmålet,

som er gjengitt i proposisjonen. La meg også føye til at det er selvfølgelig opp til Stortinget selv å trekke de statsråder til ansvar som Stortinget selv ønsker, og Regjeringen kan selvfølgelig ikke gjennom sin fordeling av oppgavene på de enkelte statsråder berøre Stortingets rett til å trekke den enkelte statsråd eller hele Regjeringen til ansvar.

La meg også minne om at vi i Norge har en viss erfaring med ordninger som likner den som nå foreslås. Havrettsministerens stilling i Regjeringen i årene 1974-1978 likner på den ordning som nå foreslås, selv om de ikke er fullstendig sammenfallende. Dessuten har det i flere av departementene vært konsultative statsråder som ikke har hatt noe fullt forvaltningsmessig ansvar for et helt departements saksområde. Jeg er ikke kjent med at disse ordninger har skapt vansker eller uklarheter i

forholdet mellom regjering og storting.